Aurel Antonie

Labirintul

În stânga este un perete pe care trebuie să ţin mâna. Este singura şansă de a găsi ieşirea din labirint. Să am tot timpul palma lipită de peretele din stânga şi să înaintez. E o metodă sigură descoperită de te miri ce matematician sau savant într-ale labirinturilor, dar neverificată. Or fi verificat-o ei prin calcule şi legi matematice sau pe vreun labirint desenat pe hârtie. Dar în mod practic nu a mers nimeni orbeşte printr-un labirint căutând ieşirea fără a avea altă speranţă decât încrederea nemărginită în acest principiu. De fapt, eu nu am nici-o încredere în el, dar, din păcate, nu am de ales. Nu cunosc nici o altă modalitate de a ieşi dintr-un labirint necunoscut.

N-am nici măcar o hartă la mine. Dar de unde să am hartă, că doar n-am intrat aici să fac o călătorie de plăcere. Sau măcar să fi avut un ghem de sfoară ca Tezeu. De fapt şi ideea cu sfoara, cât ar fi ea de practică, tot prezintă un dezavantaj incontestabil. Eşti legat de exterior prin acel fir de aţă şi eşti expus tot timpul riscului ca un glumeţ sau un răuvoitor să-ţi taie firul şi atunci te-ai dus dracului. Nu mai găseşti ieşirea nici într-o mie de ani. Sau aţa se poate rupe pur şi simplu tot frecându-se de zidurile astea aspre.

Cred că tot chestia aceea descoperită de matematician e mai practică. Ţii mâna pe un perete şi mergi. Şi nu iei mâna de pe zid până nu ajungi la ieşire. În cazul în care există o ieşire. Există, cum să nu existe. Toate labirinturile au o ieşire. N-am auzit până acum de nici un labirint care să nu aibă ieşire. Şi ce dacă n-am auzit, asta nu înseamnă că el nu poate să existe! Dar nu cred să am tocmai eu ghinionul să dau peste un asemenea labirint! Dacă ar fi să ieşi tot pe acolo pe unde ai intrat şi tot

există o ieşire. Un labirint fără ieşire trebuie să fie un labirint fără intrare, iar un labirint fără intrare nu există. Iar zici că nu există! Doar Kelvin spunea. De trei ori blestemat acest Kelvin! Că doar el m-a vârât în încurcătura asta. El, cu imaginaţia lui bolnavă, atunci când m-a convins să mergem să vedem Poarta Soarelui. Treaba asta s-a întâmplat parcă ieri, dacă ceasul meu mai merge cum trebuie.

Am plecat împreună prin deşert ieri dimineaţă, şi Kelvin, care scrie tot soiul de chestii fantastice, a început aşa pe nepusă masă să-mi vorbească de labirint. Atunci nu m-a surprins. La el este o manifestare obişnuită. Şi, în afară de asta, drumul se anunţa destul de lung şi povestirile lui făceau ca timpul să treacă mai repede. Să ai la un drum lung un povestitor ca el este o adevărată binefacere. Binefacere când se limitează la povestiri, dar când ajunge să-şi materializeze fantasmele şi să te bage în lumea lui întortocheată şi greu de controlat, se transformă într-un adevărat blestem.

Nici acum nu-mi explic cum de am acceptat să-l însoţesc în aventura asta absurdă. Dar, când mi-a explicat ce aveam de făcut, totul părea simplu. Trebuia să traversăm Deşertul Roşu pentru a ajunge să vedem Poarta Soarelui, care este fascinantă. De unde ştie? A văzut-o de nenumărate ori în imaginaţie, sau în vis, sau într-o stare asemănătoare. Se pare că la el astfel de stări sunt destul de frecvente. Locul unde era aşezată Poarta era atât de bine precizat în mintea lui încât m-a convins. Şi tot nu-mi este limpede cum de am acceptat să merg într-un loc ce nu există decât în imaginaţia unuia ca Kelvin. Dar individul acesta exercită asupra mea o fascinaţie inexplicabilă.

— Nu simţi labirintul ieşind din pământ? M-a întrebat el brusc.

— Nu simt nimic, i-am răspuns privind deşertul nesfârşit. L-am privit apoi, dar figura lui nu mi-a plăcut deloc. Parcă era în transă.

— Ba iese şi ne împresoară, s-a încăpăţânat Kelvin. Mie mi se întâmplă destul de des. Rătăcesc uneori zile întregi prin el căutându-i ieşirea, dar se pare că nici un drum nu duce nicăieri

întrucât, deşi încerc să mă stăpânesc cum pot, îmi pierd pur şi simplu răbdarea. Dar într-o dimineaţă răsare cronometrul acela imens ce-mi ţine loc de soare şi labirintul intră în pământ, dispare, înţelegi?

— Nu.

— Ştii, reluă el netulburat. Uneori am impresia că am folosit mai mult timp decât mi se cuvenea, că am folosit un timp care nu era al meu. Şi timpul acesta mi se taie, mi se ia din viaţă. Viaţa mea este scurtată cu timpul acesta folosit în mod abuziv. Asta mi se întâmplă de obicei atunci când creez. Când timpul dispare şi, cred eu, limbile cronometrului meu încremenesc. Dar nu este aşa. De obicei creez noaptea, pentru că noaptea scap de obsesia cronometrului şi mi se pare că timpul se dilată şi noaptea poate dura la infinit. Dar dimineaţa, când cronometrul răsare şi-i pot vedea limbile, constat că am furat câteva zile, uneori luni întregi, şi mi-e frică. Mi-e frică de faptul că va trebui să plătesc cândva pentru tot timpul acesta furat. Singura mea şansă e să fiu nemuritor. Dar cine mă crede că-s nemuritor? Nici eu nu sunt pe deplin convins. Dacă cei din jurul meu ar crede cu adevărat că-s nemuritor, atunci aş fi cu siguranţă. Dar oamenii se îndoiesc, şi îndoiala lor mă fură de viaţă. Sau măcar dacă ar crede în ceea ce scriu. Dar ei nu cred nici în asta. De fapt, părerea mea este că ei nu mai cred în nimic. Şi-au pierdut credinţa. Nu mai cred nici în ei, darămite în mine sau în ceea ce scriu. Dar se pare că am nevoie de ei, întrucât atunci când indiferenţa lor atinge paroxismul, năvăleşte acel labirint care mă înconjoară din toate părţile. Şi atunci pierd contactul cu oamenii, pentru că în labirintul acela nu este nimeni. Şi rătăcesc prin el zile întregi pierzându-mi încrederea în tot ce există. Îmi pierd încrederea până şi în viaţa asta a mea, aşa cum este. Şi după lungi căutări şi incertitudini, într-o dimineaţă, răsare cronometrul care mă anunţă impasibil că labirintul mi-a mai furat câteva luni din viaţă. Labirintul, arta, neîncrederea oamenilor, propria-mi neîncredere, toate mă fură, mă spoliază de viaţă, încât am senzaţia că viaţa mea s-a dus de mult şi că sunt dator încă vreo două-trei vieţi către divinitate. Şi atunci încep din nou să cred că-s nemuritor şi totul se reia. Uite, chiar acum simt cum

labirintul iese din pământ şi mă izolează de tine. Niciodată când mergeam spre Poarta Soarelui nu m-a cuprins labirintul. Cred că numai tu eşti de vină. Nu trebuia să te iau cu mine.

Am încercat să-i spun că nu văd nici un labirint şi că n-am nici-o vină că în loc să stau liniştit acasă la mine, bat deşertul acesta neprimitor. Dar în timp ce-i vorbeam, naiba ştie, se depărta de mine din ce în ce mai repede încât îmi era imposibil să mai ţin pasul cu el. Şi dus a fost.

Până seara am umblat singur. Un timp căutându-l pe Kelvin, apoi căutând drumul înapoi. Noaptea am adormit în deşert şi dimineaţa m-am trezit în labirint. Simplu, nu? Cred că nici nu există un mod mai banal de a intra în încurcătură. De fapt, dacă gândesc logic, nu cred că a venit labirintul peste mine. Pare mult mai plauzibil să fi pătruns în el aseară, după apusul soarelui, când umblam bezmetic fără a vedea prea exact încotro mă îndrept. Şi de dormit am dormit în labirint, nu în deşert. De fapt diferenţa nu este esenţială întrucât, în ultimă instanţă, deşertul este forma cea mai pură a labirintului, din care nu mai poţi ieşi ţinând mâna stângă pe un perete. Oricum e mai bine cu labirintul. Mai ales când cunoşti o regulă de ieşire, aşa cum cunosc eu.

Eu mai ştiu o regulă, găsită tot de gânditorii într-ale labirinturilor, dar la fel de neexperimentată. Tragi o linie continuă pe unul din pereţi. Dacă treci a doua oară printr-o galerie care are o linie, mai tragi una şi pe peretele opus. În nici un caz nu mai treci pe un culoar care are deja două linii. Simplu. Asta îţi este de folos atunci când nu vrei cu nici un chip să scapi vreo fundătură sau vreo cămăruţă în care s-ar putea găsi, eventual, o comoară sau poate vreun minotaur flămând. Cred că lui Tezeu i-ar fi prins bine să ştie treaba asta, dar nu mie care nu caut nimic, ci vreau numai să ies afară.

Ce construcţie ciudată labirintul! Cine l-o fi inventat? Ei, cine! Dedal, omul acela plin de idei sterile. Ce cap şi pe tipul acesta! Să facă o construcţie atât de îmbârligată doar pentru a închide înăuntru un animal. Nu putea să-i facă o cuşcă zdravănă? De vreme ce nu i-a făcut cuşcă, ci labirint, înseamnă că nu se putea

altfel. De fapt, ce ştiu eu despre acele timpuri şi, în general, ce ştiu eu despre labirint? Şi dacă aş şti, la ce mi-ar folosi? Aş ieşi mai repede de aici? Poate dacă aş percepe esenţa labirintului şi scopul lui.

Orice construcţie are un scop practic şi imediat. Numai labirintul este atât de absurd conceput încât mă face să cred că a fost înălţat ca un monument închinat absurdului. Dar în perioada când a fost construit, oamenii nu-şi permiteau să cheltuiască atâta energie şi bani doar pentru a ridica un monument absurdului pe care nici nu e sigur dacă-l percepeau.

Dedal a construit labirintul doar pentru a închide înăuntru o vită! Nu-mi iese din cap treaba asta. Ce se ascunde în spatele poveştii ăsteia? N-ar trebui să uit că tot Dedal i-a făcut şi lui Icar aripile acelea dezastruoase. Cred că individul a fost un geniu al răului şi le lua minţile la toţi cu ideile lui stranii. Şi totuşi, animalul închis în labirint era Minotauru, fiul nelegitim al lui Minos. Asta e! Minotaurul reprezenta greşeala, eroarea, care trebuia ferită de ochii celorlalţi oameni şi care trebuia, în acelaşi timp, împiedicată să năvălească între ei şi să-i contamineze. Ori pentru a închide un concept de o forţă atât de covârşitoare cum este eroarea sau greşeala, nici un zid nu este suficient de gros. Şi atunci Dedal a recurs la această cumplită cursă. Căci este o cursă inimaginabil de rafinată.

Practic, Minotaurul nu era închis. El nu era împiedicat să meargă, să alerge, să caute ieşirea. I se lăsa iluzia deplinei libertăţi. În faţa lui se întindeau kilometri întregi de culoare şi galerii care îi ofereau un număr aproape nesfârşit de variante. Ori, dacă coridoarele îi erau accesibile, Minotaurul nu simţea nevoia să spargă zidurile laterale care, probabil, n-ar fi rezistat forţei lui neobişnuite. Ce victorie a inteligenţei în faţa forţei brute! Un tip deosebit de imaginativ acest Dedal! Ar fi trebuit să mă consult cu el înainte de a mă băga între zidurile acestea nesfârşite. Ba, nu. Cred că aş fi discutat degeaba cu el dacă era ca Kelvin. Şi pare foarte asemănător. Aceeaşi imaginaţie neobişnuită. Parcă n-ar fi pământeni.

Labirintul rămâne, oricum, un mare semn de întrebare. De unde provine şi ce semnifică? Este un concept străin naturii umane. Este ceva în acest concept care depăşeşte imaginaţia creatoare a unui om. A unui om normal, dar nu a unuia ca Kelvin sau ca Dedal.

Kelvin ar fi trebuit să umble prin acest labirint care se potriveşte mai bine cu structura sa psihică. Dar de unde ştii că nu fojgăie şi el pe undeva pe aproape şi nu rişti să te ciocneşti cu el la vreo cotitură. Lasă-l pe Kelvin. Şi aşa are labirinturile lui psihice din care nu mai iese. Nu-i trebuie labirintul acesta atât de material. Ba să fie aici lângă mine, că doar el m-a băgat înăuntru şi tot el trebuie să mă scoată. Ba n-o să te scoată nimeni dacă nu reuşeşti să ieşi singur. Şi n-ai să reuşeşti să ieşi până ce nu găseşti esenţa labirintului. Sensul lui.

Ar trebui să mă transpun în gândirea oamenilor din vremea lui Dedal. Dificil. Cum să aliniez gândirea mea instruită şi logică la modul lor direct şi instinctual de a raţiona. Ba, pot. Nu cred că sunt structural diferit de ei. Ca dovadă, uite, nu sunt în stare să rezolv o problemă pusă de unul dintre ei.

Scopul oricărui labirint este să-l rezolvi. Să treci prin el şi să-i găseşti ieşirea. Sau poţi să treci pe lângă el şi să-l ignori şi, în acest caz, labirintul încetează să existe. Mai ales dacă-l ignoră majoritatea oamenilor. Ce să mai vorbim de cazul în care îl ignoră toţi. Asta mă face să cred că Minotaurul nici n-a existat. A fost o invenţie a lui Dedal pentru a-i face pe oameni să rezolve labirintul. Pentru a le atrage atenţia asupra lui. Pentru a-i împiedica să-l ignore. Pentru a da un sens omenesc unei construcţii sau concept neomenesc. Oamenii nu aveau dorinţa să rezolve o problemă fără o finalitate practică şi imediată. Ce ar fi determinat un om să intre în labirint când putea pur şi simplu să-l ignore şi să-şi vadă de ale lui? Ori, ştiind o forţă închisă în acea clădire, o forţă brută ce ar putea ieşi şi distruge, oamenii încep să se intereseze de zidurile ce-i apără de acea forţă. Oare pe mine m-ar fi interesat problema labirintului dacă nu eram înăuntru şi nu ar fi trebuit să găsesc ieşirea? Nu cred.

Despre labirint am auzit legenda cu Minotaurul apoi, cu totul întâmplător am citit într-o revistă o comunicare făcută de un tânăr savant la un congres internaţional de psihologie. Tânărul a introdus într-un labirint câţiva şoareci. Mâncarea se găsea în capătul opus, astfel încât, pentru a ajunge la ea, şoarecii trebuiau să găsească drumul corect prin labirint. În faza iniţială, din 169 de şoareci, unul singur reuşea să ajungă la hrană şi să supravieţuiască. Ceilalţi mureau de foame rătăcind pe culoarele labirintului. Descendenţii celor ce au supravieţuit au fost supuşi aceluiaşi test şi astfel printr-o selecţie dură supravieţuiau doar cei dotaţi în această direcţie. La cea de a patruzecea generaţie eroarea a scăzut de la 168 la numai 2. Tânărul care a prezentat experienţa a tras o concluzie tulburătoare referitoare la comportamentul social dirijat prin transmitere la descendenţi a noilor deprinderi sociale dobândite. După comunicarea respectivă, un alt savant repetă experienţa, care se dovedi a fi un eşec. După aceasta îl învinui public pe tânăr de impostură şi acesta se sinucise. Savantul care îl blamase repetă experienţa, care, de data aceasta, a dus la rezultatele obţinute de tânăr. Povestea este destul de stranie şi poate că aş fi uitat-o de atunci dacă nu m-ar fi impresionat soarta tânărului savant. Tot în articolul acela am citit şi despre metoda de a ieşi dintr-un labirint necunoscut.

Regula aceasta este de fapt o tâmpenie. Umblu de nu mai ştiu când cu mâna tot lipită de peretele acesta aspru şi nu se întrevede nici o speranţă de a ieşi de aici. Matematicianul acela s-a înşelat. Cum o să se înşele! N-are voie să se înşele! Ce, mă lasă aici tocmai acum când am nevoie de teoria lui? La ce mi-ar folosi să ştiu să ies dintr-un labirint dacă în mod practic nu pot ieşi? Hotărât lucru, o problemă nu te interesează cu adevărat decât în momentul în care nevoia te pune în faţa ei. În rest, te poţi gândi la ea în mod abstract şi o poţi rezolva cel mult teoretic, ca şi savantul acela cu regula labirintului.

Dar dacă labirintul acesta este infinit? Nu există labirinturi infinite. Ei, nu există! Ia imaginează-ţi un zid interminabil de-a lungul căruia mergi şi nu-i mai dai de capăt. Nu există ziduri infinite. Nici zidul chinezesc nu e infinit, deşi este singura

construcţie care se vede de pe Lună. Deci este vorba de un labirint infinit pe un spaţiu limitat. Lucru greu de realizat. Greu, dar nu imposibil. Un labirint infinit este de fapt un labirint irezolvabil, din care nu poţi ieşi. Nu poţi ieşi din cauza faptului că labirintul îşi modifică forma şi aşezarea culoarelor în timp ce tu eşti înăuntru. Un labirint modular ale cărui module se îmbină într-o multitudine nesfârşită de feluri. Sau un labirint cu uşi în care fiecare uşă nu se deschide decât într-un singur sens fără a-ţi mai permite întoarcerea pe acelaşi drum. În cazul în care ai greşit drumul, te înfunzi în vreo galerie închisă din care nu mai poţi ieşi. Dar acesta ar fi un labirint asasin. Nu e nevoie de un asemenea labirint. Poţi rătăci printr-un labirint ca cel al lui Dedal o viaţă întreagă fără să găseşti ieşirea dacă nu cunoşti regula cu mâna pe zid. Dar eu o cunosc şi voi ieşi. Mai ales dacă am să găsesc şi esenţa labirintului. Cred că singurul labirint fără ieşire este un labirint din care nu mai doreşti tu să ieşi.

Elementul esenţial în definirea labirintului este tocmi unicitatea lui. Un singur om a creat un singur labirint şi omenirea a vorbit şi va vorbi la infinit despre el. Este mult mai uşor să construieşti un alt labirint după ce lui Dedal i-a venit ideea asta genială, decât să-i percepi esenţa. Oare eu m-aş apuca să creez un labirint? Nu cred. Un al doilea labirint n-ar face decât să-l copieze pe primul care este unic şi irepetabil.

Culmea ironiei ar fi ca animalul acela să mai fie încă aici şi să mă întâlnesc cu el. N-are cum. Legenda spune că l-ar fi ucis Tezeu, omul acela cu ghemul de aţă. Dar câtă încredere poţi avea în legendele astea? Eu nu sunt prea convins că tânărul a ucis Minotaurul. Poate că nici nu l-a întâlnit. N-ar fi exclus, având în vedere complexitatea de necuprins a acestui labirint. Aici poţi vârî o sută de indivizi şi există multiple şanse să umble săptămâni de-a rândul fără să dea unul de altul. De fapt, nimeni nu a văzut animalul mort. L-au crezut pur şi simplu pe aventurierul acela. Ce creduli erau oamenii! Să nu verifice ei! Treaba asta trebuia făcută în primul rând. Dar cine s-o facă? Cine mai avea curajul să intre în văgăuna aceea de labirint? Era mult mai comod să-l creadă. Sau chiar dacă a ucis animalul, nu e deloc sigur că fiara nu a lăsat vreo progenitură, ceva. Sau, şi

mai probabil, oamenii au vârât un alt animal înăuntru şi acum aşteaptă curioşi să vadă cum o să mă descurc. Asta mai lipsea! Acum am să fiu obsedat de prezenţa unui animal închis aici cu mine, poate de mai mult timp. Plictisit şi dornic de puţină variaţie. Şi tocmai eu să-i ţin companie.

Părerea mea este că Tezeu a stat undeva lângă intrare. Doar nu era nebun să se vâre în găurile astea de şobolan pentru a se întâlni cu fiara. Apoi a ieşit afară, a tras o minciună şi a devenit erou. Descurcăreţ băiat. Numai eu, în naivitatea mea, m-am apucat să-i colind hrubele şi să-i pipăi pereţii. Sau poate că oamenii, dându-şi seama că Tezeu i-a tras pe sfoară, m-au vârât pe mine aici să-i termin treaba. Dar puteau cel puţin să mă prevină. Să-mi fi luat o armă, ceva, la mine. O armă şi un ghem de sfoară. Cam ciudată combinaţia.

Precis că Tezeu s-a consulat cu Dedal înainte de a se aventura aici. După ce Dedal şi-a pierdut ore întregi explicându-i sistemul de organizare al labirintului şi văzând privirea tâmpă cu care acesta privea planul construcţiei, a oftat şi i-a dat ghemul acela care a rămas celebru. Şi legenda spune că i l-ar fi dat o femeie. Legenda aceasta a fost scrisă de o femeie. Asta e sigur.

Cred că tot din ghemul acela de sfoară s-a făcut, ceva mai târziu, şi nodul gordian, după ce Tezeu l-a încâlcit bine în labirint. Şi apoi, cum era de aşteptat, a venit un tip nevrotic şi l-a tăiat cu sabia. Simplu şi eficace. Dar în cazul labirintului e ceva mai dificil. Nu-l poţi despica pur şi simplu în două cu o şuierătură de sabie. Şi nici nu poţi să pui mâna pe târnăcop şi să te apuci ca un salahor să dărâmi zid după zid. Este o treabă sisifică, lipsită de finalitate, întrucât problema labirintului nu va fi rezolvată făcând o gaură prin el. La fel cum nici problema nodului gordian n-a fost rezolvată. Pentru a rezolva labirintul îţi trebuie calm. Calm şi răbdare.

Oricum, puteau să facă şi ei un labirint mai mic. Ce le trebuiau atâtea sute de kilometri de galerii şi atâtea mii de întretăieri şi bifurcări? Nu puteau să facă un labirint mic. Labirintul pune sau rezolvă o problemă fundamentală. Un labirint mic nu pune şi nu

rezolvă nici o problemă. Un asemenea labirint ar fi fost foarte uşor asimilat de oameni.

Din punct de vedere logic un labirint este o construcţie în care intri şi apoi încerci să ieşi cât mai repede cu putinţă. Iarăşi apare o contradicţie, şi totuşi aşa este. Şi odată intrat şi se deschid mai multe variante, iar tu ai libertatea de a alege singur calea de urmat. Singur. Şi Minotaurul a fost singur, şi Tezeu, şi eu. Şi cu cât libertatea de alegere este mai mare cu atât este mai mult condiţionată, întrucât una singură îţi oferă şansa de a ieşi. Şansa! Ăsta este sensul labirintului. Esenţa sa. Toţi suntem în labirint. Unii mai dotaţi, alţii mai puţin, şi toţi caută ieşirea. Şansa de a ieşi este aceeaşi pentru toţi, dar prin însăşi esenţa sa, de şansă nu profită decât unii, extrem de puţini.

Acum îmi e teamă că nu voi mai putea ieşi niciodată şi că mi-am ratat şansa aplicând regula aceasta nesigură cu mâna pe perete. Cred că tuturor le este teamă şi Minotaurul nici n-a existat. El n-a reprezentat decât teama firească a fiecărui om faţă de labirintul pe care nu-l înţelegea, şi care teamă s-a materializat în animalul acela. Şi lui Dedal îi era teamă. Lui îi era cel mai teamă dintre toţi. Şi atunci şi-a materializat această teamă în acel imposibil labirint. Este reacţia firească a omului în faţa unei forţe superioare de care îi este teamă, şi care-l poate învinge. Şi cum singura şansă a celui învins este să nu accepte ideea de învins, el mută lupta pe plan spiritual şi creează labirintul. Dedal îşi învăluie frica în acest labirint din care nu mai pot ieşi. Nici el, nici frica. Apoi fiecare încearcă să iasă afară sperând să-l lase pe celălalt înăuntru. Fiecare nutreşte speranţa că el va avea şansa să scape, dar şansa mea este aceeaşi cu a lui Kelvin, cu a lui Tezeu, este aceeaşi cu a tuturor celor care au umblat sau vor umbla prin labirint fără să-i găsească ieşirea. De fapt, şansa aceasta este doar o iluzie care a fost creată pentru a-i aduna pe toţi aici între zidurile labirintului.

Dar oricâte gânduri îmi trec prin cap, condiţia mea este aceeaşi. Sunt un individ care umblă de zile întregi, poate de ani, ţinând mâna stângă pe peretele labirintului mânat de speranţa absurdă că va reuşi să iasă afară. Afară, unde nu mă aşteaptă decât

deşertul, care este un labirint esenţializat până la absurd. Şi din care nu mai poţi ieşi cu nici-o regulă. Atunci de ce să mai ies? Doar pentru a intra într-un labirint şi mai complicat decât acesta? Cel puţin aici mi se lasă posibilitatea să aleg între două sau mai multe galerii, pe când afară, în deşert, căile sunt infinite şi nesfârşite. Aici am posibilitatea să aleg, pentru că în orice situaţie există cel puţin două posibilităţi şi tu o alegi pe cea mai convenabilă. Doar şi chinezii spuneau că din treizeci şi şase de posibilităţi, cel mai bine este să alegi fuga. Drăguţă treabă, să o iei la fugă. Asta o merge acolo, dar aici a fugi înseamnă să te desprinzi de peretele din stânga şi să pierzi şi ultima şansă de a mai ieşi.

Şi singurătatea absolută în care bântui culoarele devine obsedantă. Cred că numai ideea fixă de a ieşi de aici m-a izolat de ceilalţi oameni. M-a izolat de Kelvin, care, aşa cum era aiurit şi visător, era singurul om cu care comunicam. Într-un labirint nesfârşit ai întotdeauna nevoie de unul ca Kelvin.

Totul este de fapt un joc gigantic şi absurd ale cărui reguli le cunosc, dar cărora nu mai vreau să mă supun. Mi-am făcut kilometrajul. Am pipăit destul pereţii aspri ai labirintului. Acum ajunge. Vreau să rămân cu mine şi să mă regăsesc.

Omul îşi luă mâna stângă de pe perete şi plecă liniştit. Mergea gânditor cu mâinile în buzunare prin culoarele ce se deschideau şi se întretăiau în faţa lui. Întâlni oameni. Unii trăgeau linii sau făceau diverse semne cabalistice pe pereţi, alţii ţineau mâna stângă pe perete şi mergeau cu o speranţă absurdă în priviri, alţii alergau la întâmplare şi toţi treceau unii pe lângă alţii fără să se vadă şi fără să-l vadă pe cel care trecea printre ei, indiferent, cu mâinile în buzunare, purtând un zâmbet amar atârnat în colţul gurii.

SFÂRŞIT